

При цьому важливо застосовувати принцип системної взаємоузгодженості та координації грошово-кредитної та бюджетно-фіскальної політик через поєднання прямих і непрямих важелів регулювання грошово-кредитного ринку, індикатори яких впливатимуть на формування сприятливого макроекономічного середовища для стабільного і ефективного функціонування на фінансового ринку банків як основних фінансових посередників, які відбивають визначальну роль в економічному зростанні держави.

Список використаних джерел

1. Коваленко В. В., Белова Ю.М. Забезпечення конкурентоспроможності банків України в умовах структурних дисбалансів економіки України. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки»*. 2016. Вип. 20. Ч. 2. С. 149-152.
2. Furkani H., Mylyany R. Islamic Banking and Economic Growth: Empirical Evidence from Malaysia. *Journal of Economic Cooperation and Development*. 2009. No. 30 (2). P. 59–74.
3. Про банки і банківську діяльність: Закон України, прийнятий Верховною Радою України від 07.12.2000 № 2121-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text>.
4. Краснова І.В. Роль та місце банківської системи в забезпеченні економічного зростання в умовах фінансової інтеграції. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 21. С. 63-69.
5. Коваленко В.В. Вплив грошово-кредитного сегменту національної економіки на рівень монетизації. *Приазовський економічний вісник*. 2018. № 6 (11). С. 432-438.

Людмила Примостка

д-р екон. наук, професор

*Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана, м. Київ, Україна*

ТРЕНДИ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Динамічне зростання фінансового сектору, посилення його ролі та значення в суспільно-економічному просторі як на міжнародному рівні, так і на рівні національних систем стало одним з актуальних глобальних трендів сучасності. Ефективне функціонування фінансового ринку розглядається як домінуюча передумова сталого економічного зростання. Відповідно актуалізується проблема обґрунтування стратегії розвитку фінансового бізнесу, яка б враховувала зростаючі ризики, пов'язані з невідповідністю

функціонування фінансових ринків потребам довгострокового економічного зростання та сталого розвитку.

У 2020 р. в Україні прийнято «Стратегію розвитку фінансового сектору України до 2025 року», метою якої є забезпечення подальшого реформування та розвитку фінансового ринку відповідно до провідних міжнародних практик та імплементації заходів, передбачених Угодою про асоціацію між Україною і ЄС та іншими міжнародними зобов'язаннями України [1]. На державному рівні цей документ підписали Національний банк України (НБУ), Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг, Міністерство фінансів України та Фонд гарантування вкладів фізичних осіб. У контексті реалізації прийнятої Стратегії кардинально змінилися й принципи та концептуальні підходи до регулювання вітчизняного фінансового сектора.

До липня 2020 р. регуляторний вплив НБУ розповсюджувався тільки на діяльність банківських установ. З 1 липня 2020 року Національний банк України регулює також і діяльність учасників ринку небанківських фінансових послуг: страхових, лізингових, факторингових компаній, кредитних спілок, ломбардів та інших фінансових компаній. Зараз регулюванням НБУ охоплені два сектори фінансового бізнесу: банківський та небанківських фінансових установ (НБФУ).

Регулювання здійснюється з метою впровадження ризик-орієнтованого підходу до управління фінансовими установами, захисту прав та інтересів споживачів, забезпечення рівного та прозорого доступу учасників ринку до фінансових послуг, належного контролю за додержанням вимог законодавства, що забезпечується через механізми ліцензування та нагляду за діяльністю учасників. Впроваджуючи нові підходи та інструментарій регулювання, НБУ керується основними вимогами законодавства ЄС, які Україна зобов'язалася виконувати, кращими міжнародними стандартами і практиками у сфері захисту прав споживачів та регулювання ринків фінансових послуг. «Стратегія розвитку фінансового сектору України до 2025 року» орієнтована на досягнення багатовекторних цілей та виконання широкого спектру завдань, основними з яких є [1]:

- розвиток та регулювання ринку небанківських фінансових послуг;
- ефективна інфраструктура ринків капіталу;
- створення ліквідних ринків фінансових інструментів та механізмів зниження ризиків фінансових операцій;
- інтеграція фінансового ринку України в світовий фінансовий простір.

Метою діяльності фінансових посередників, втім як і будь-якої іншої підприємницької діяльності, є отримання доходів, тому таку діяльність можна визначити як «бізнес» (*англ.* business – справа, заняття, підприємництво), який здійснюється на фінансовому ринку. Отже, під фінансовим бізнесом розуміємо ведення підприємницької діяльності у фінансовій сфері з метою систематичного отримання доходу, прибутків або іншої фінансової вигоди від здійснення фінансових операцій та надання фінансових послуг. До основних

суб'єктів фінансового бізнесу належать банки, страхові компанії, перестраховальні компанії, кредитні спілки, фінансові компанії, недержавні пенсійні фонди, інвестиційні компанії та фонди, компанії з управління активами, факторингові та лізингові компанії, ломбарди, фінансові біржі, брокерські агенції, трастові компанії, хеджеві фонди тощо. У міжнародній практиці на ринку фінансових послуг постійно з'являються нові види діяльності та нові учасники, які ведуть фінансовий бізнес, тому цей вид діяльності постійно розвивається, а перелік суб'єктів розширюється.

Інституційна структура фінансового сектору України представлена банками другого рівня, страховими компаніями, фінансовими компаніями, кредитними спілками, ломбардами, і змінюється досить динамічно. Так, кількість банків протягом п'яти років (2016-2020 рр.) зменшилася на 23 установи, страхових компаній – на 100, кредитних спілок – на 140, а ломбардів – на 154. Динамічно зростала лише кількість фінансових компаній, яка протягом цього періоду збільшилася на 310 установ (табл. 1).

У 2021 р. тривала трансформація вітчизняного фінансового ринку. Здебільшого ринок залишали компанії, які не провадили активної діяльності, хоча деякі з них мали чималі активи. Водночас на ринку з'являються нові установи: переважно це фінансові компанії, які отримали ліцензії на надання послуг із факторингу, фінансового лізингу та кредитування. Усі ці зміни свідчать про нестабільність фінансового сектору, що в цілому є звичайним явищем на етапі становлення. Отже, основним трендом для вітчизняного фінансового бізнесу є динамізм, швидкі зміни інфраструктури, фінансова нестабільність окремих учасників, які не готові до впровадження нових регулятивних підходів НБУ.

Таблиця 1

**Динаміка кількості учасників фінансового сектору України
(2016-2020 рр., на кінець року)**

Кількість/ роки	2016	2017	2018	2019	2020
Банки	96	82	77	75	73
Страхові компанії	310	294	281	233	210
Кредитні спілки	462	378	358	337	322
Фінансові компанії	650	677	940	986	960
Ломбарди	456	415	359	324	302

Джерело: Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>

За обсягом активів найбільша частка в інституційній структурі фінансового сектору України належить банкам – 87,6%, частка фінансових компаній в сукупних активах становить 8,97%, страхові компанії мають лише 3,1% активів (рис. 1).

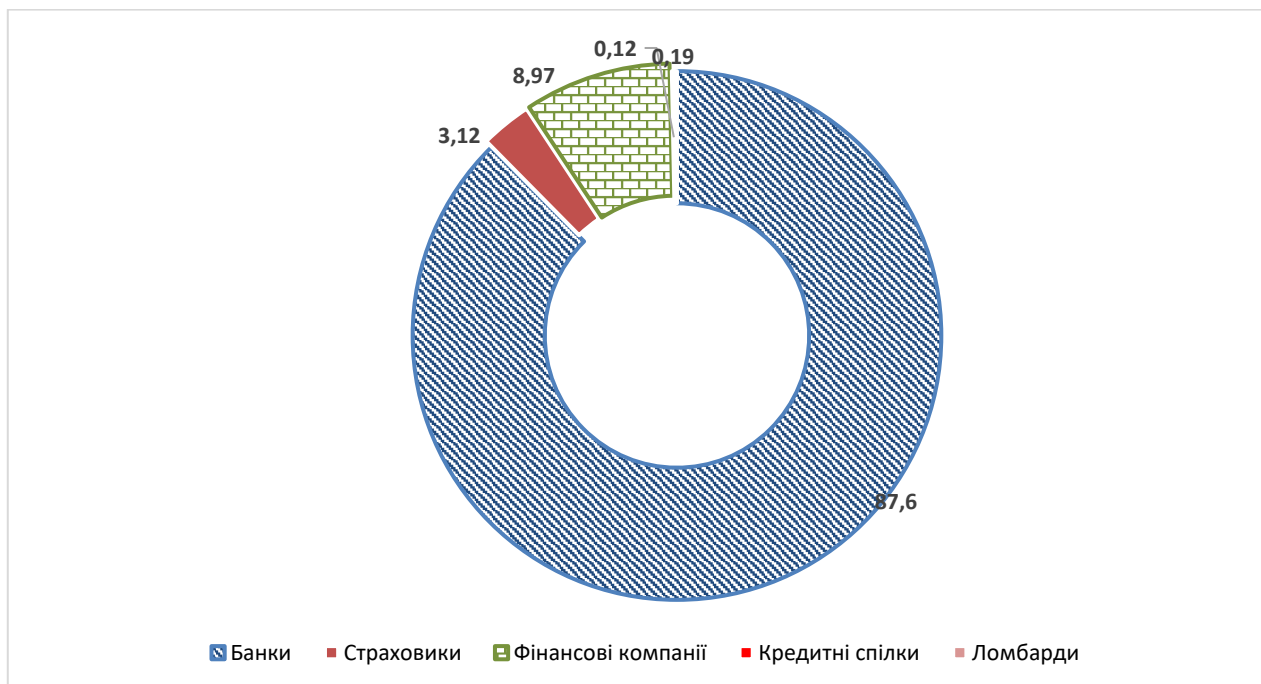

Рис. 1. Структура фінансового сектору України за обсягом активів (на кінець 2020р.), %

Джерело: Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>

Серед найбільш яскраво виражених трендів сучасності на міжнародному рівні домінуючою стала тенденція швидкого і суттєвого розширення сфери впливу фінансового бізнесу поряд з деяким звуженням реального сектору економіки. Ще одним трендом є активний пошук інноваційних рішень у сфері фінансів, яких відбувається у симбіозі з розвитком інформаційних технологій, що дозволяє проводити аналіз і прогнозувати кон'юнктуру фінансових ринків. Ефективність фінансових інновацій значною мірою залежить від інтелектуального капіталу, який в епоху економіки знань перетворився на основний фактор інноваційного розвитку.

Список використаних джерел

Офіційний сайт Національного банку України URL: <http://www.bank.gov.ua>